

ΠΙΣΩ ΑΠΟ ΤΑ ΚΑΓΚΕΛΑ

ΟΑΣΗ

Ἄναπνοα, κινούμαι, ζω πέντε ἡμέρες τώρα σ' ἔ-
νας παράδεισο εὐλικρινείας.

Οἱ ἄνθρωποι πὸν μὲ καλημερίζουν, πὸν μὲ πλησιάζουν, πὸν μοῦ κουβεντιάζουν, πὸν περπατοῦν μαζί μου στὴν περιορισμένη ἀλλή τῆς φυλακῆς, δὲ μὲ ἀπατοῦν, δὲ μὲ κοροϊδεύουν, δὲ μοῦ ἀποκρίπτον μὲ χίλιες μπερναντιές τὸν ἑαυτὸ τους.

Ὁ φονιάς μοῦ τὸ λέγει παληκαρίοια, σὰν ἄντρας τίμιος:

— Εἶμαι φονιάς!

Ὁ κλέφτης τὸ ἴδιο. Κι' ὁ πλαστογράφος κι' ὁ ἀπαταιώνας κι' ὁ κάθε ἐγκληματίας, περριφανεύεται γιὰ δ,τι εἶναι καὶ τὸ θεωρεῖ ἄντραρο νὰ κρουφτεῖ.

Ἐγὼ στὴν κοινωνία ἔξω;. . . Ὡ, στὴν κοινωνία: ἔξω θεωρεῖται ἀπαραίτητο τὸ ψυχικὸ φκασίδωμα. Ὁ φονιάς θὰ σὲ πλησιάσει μὲ τὴ μάσκα τοῦ ἀγγελικώτερου ἀνθρώπου. Ὁ κλέφτης, πρὶν σοῦ πάρει τὸ πορτοφόλι σου, θὰ σοῦ μιλάει ὠρες κι' ὠρες γιὰ ἐπιμιόητα καὶ ἀρετῆ. Ὁ ἀπαταιώνας θὰ σοῦ κάνει διδαχὴ περὶ ἀφιλοκερδείας καὶ ὁ πλαστογράφος περὶ ἀξιοπρεπειας καὶ ὁ λάγνος περὶ ἠθικῆς καὶ ὁ αἰσχροκερδῆς περὶ ἀλληλεγγύης.

Πόσο εὐλικρινέστεροι καὶ πόσο ἠθικώτεροι εἶναι οἱ ἄνθρωποι ἐδῶ μέσα καὶ πόσο ἀνετώτερα ἀπαντεῖνε καὶ ζεῖ κανεὶς μαζί τους!

Σὰς τ' ὁμολογῶ πὸς ἦρθαν σιγμὲς πὸν τὸ σκέφτηκα, καὶ πὸν τὸ πίστεψα κιόλας, πὸς αὐτὴν εἶναι ὅλος ὁ ἄλλος κόσμος καὶ πὸς μόνο λευτεροὶ ἄνθρωποι εἶμαστε ἐμεῖς, οἱ ἕκαστὸ ἢ οἱ δικαστικοὶ τὰχα φυλακισμένοι, πὸν ζοῦμε πίσω ἀπὸ τὰ κάγκελα.

ΚΑΠΑΡΗΣ

Σταλωμένος σὶν κρεβάτι μου, περιμένω τὸ Φαρονόακη νὰ μοῦ φέσει τὸ μεσημεριανὸ καφέ μου. Ὁ Κάπαρης, ὁ θαλαμηπόλος μου (γιατὶ τὰχουμε ὅλα τ' ἀγαθὰ τοῦ καλοῦ Θεοῦ ἐδῶ μέσα, ἀκόμα καὶ θαλαμηπόλο!), ἀφοῦ ἔχει ἦδη καθαίσει τὸ τραπέζι μου, στέκεται ἀπέναντί μου, ἀκουμπώντας στὸν τοῖχο καὶ κεντρίζοντας τὰ τοῖνασέτια τοῦ τοῦγω δώσει.

— Αἱ, καπιένε Κάπαρη, τοῦ λέω χασμουριώνας, κι' αὐτὸ θὰ περάσει. . .

— Ποιὸ; μὲ ρωτᾷ καὶ καρφώνει πάνω μου τὰ ἐξυπνώτατα μάτια του.

— Ἡ σκοπιμότης, βὲν Κάπαρη, ἢ σκοπιμότης!

— Τί εἶναι αὐτὸ πάλι τὸ χωρατὶ;

— Εἶνε τὸ τρουεσὸ ἐγκλημά μου! Γιατὶ, ξέρεις;

Ἡ σκοπιμότης μ' ἔνοιξε στὴ φυλακὴ! . . .

Ὁ Κάπαρης ἄνοιξε περισσότερο τὰ μάτια του. Τί νὰ εἶναι ἀρὰ γε αὐτὸ τὸ ἐγκλημα πὸν τὰχουμε γιὰ πρώτη φορὰ; Φόνος; Κλοπὴ; Ἐμπρησμός; Διάρρηξη; Βιαιοσύνη; Τί νάσαι;

— Ἔτσι, λοιπὸν, ἢ σκοπιμότης! φιδύοις. Καὶ τί ἐγκλημα εἶναι αὐτό;

— Ἔξω κ' ἐγὼ!

— Ἄν ξέοις γιατί φυλακίστηκες: Ἐγὼ τοῦλάχιστο ξέρω γιατί φυλακίστηκα! . . . Ἐγὼ σκότωσα τὸν ἀδερφὸ μου! . .

Σαφινάστηκα. Ἀδερφοχτόνος λοιπὸν ὁ Κάπαρης; Τὸ παιδί αὐτὸ τὸ ἡμερὸ, τὸ τίμιο, τὸ καλοκάγαθο, πὸν μᾶς ὑπηρετεῖ μὲ τόση προθυμία καὶ μὲ τόση τιμιότητα, πὸν ἀπὸ τὸ πρῶτὸ πὸν θ' ἀνοίξει ἢ φυλακὴ ἔως τὸ θρόνον, πὸν θὰ κλείσει, ἀνεθοκατεβαίνει τις μεγάλες σκάλες χίλιες φορὲς καὶ μπεινοβγαίνει σὶν δωμάτια μας καὶ μᾶς τὰ καθαρίζει καὶ μᾶς σιρώνει τὰ κρεβάτια καὶ μᾶς σερβίρει τὸ φαῖ καὶ μᾶς κάνει ὅλα τὰ θελήματα; Τὸ παιδί αὐτὸ μὲ τὸ γκρίσο ριγωτὸ κοστοῦμι τῆς φυλακῆς, πὸν ὅλοι τὸ συμπροσῶμε ἐδῶ μέσα γιὰ τὴν προθυμία του καὶ γιὰ τις ἐξυπνες κουβέντες του, ἔχει πέσει σ' ἓνα τόσο μεγάλο ἐγκλημα;

— Δεκάξη χρόνων ἐγκλημάτιστα, μοῦ εἶπε. Ἐχὼ τέσοερα χρόνια στὴ φυλακὴ. Θέλω ἄλλα πεντέμισο ἀκόμα χρόνια γιὰ νὰ θῶ. Ἐνιαύσιον χρόνια καταδικάστηκα. . . Βαρὸ τὸ ἐγκλημά μου, δλέπεις. . .

— Ἀπὸ πὸν εἶσαι, Κάπαρη;

— Ἀπὸ τὸ Ἄγριο. . .

— Ἐρχονται καμιά φορὰ οἱ δικαί σου καὶ σὲ βλέπουν; Σοῦ γράφουν καμιά φορὰ;

— Καὶ μοῦ γράφουν κ' ἔρχονται. . .

— Σ' εὐχώρεσαν;

— Μ' εὐχώρεσαν. Ἐγὼ ὁμοῦ. . .

— Ἐοῦ, τί;

— Ἐγὼ δὲν εὐχώρεσα τὸν ἑαυτὸ μου. . .

Νά, ἔνας λόγος μεγάλος, θγαλμένος ἀπὸ τὰ καϊβάδα τῆς ψυχῆς του, πὸν ἀξίζει νὰ τοῦ πληρωθεῖ μὲ τὴ Βασιλικὴ Χάση γιὰ τὸ ὑπόλοιπο τῆς ποιῆς του. Μόνο κείνος πὸν δὲ συχωρεῖ τὸν ἑαυτὸ του γιὰ κᾶτι, μεγάλο ἢ μικρὸ, πὸν ἔκαμε, τοῦ ἀξίζει νὰ βρεῖσεται ἔξω ἀπὸ τὴ φυλακὴ.

ΤΟ ΒΑΠΟΡΙ

Ἡ φυλακὴ μας εἶναι τὸ μεγάλο τὸ βατόρι. Ταξιδεύουμε μ' αὐτὸ, κὶ ὅλο ταξιδεύουμε. Μέσα σὶν πέλαγο πάντα, μέσα σ' ἓνα πέλαγο ἀγριεμένο, ὅπως εἶναι ἢ Κοινωνία. Μόνο οὐρανὸ καὶ θάλασσα βλέπουμε. Καὶ στεριά πονθενά. Καὶ τὰ ματιασμένα κύματα οποῦν ἀπάνω σὶν γερὰ πλευρὰ τοῦ βαποριοῦ, σὶν τοὺς παχιὸς τοίχους τῆς φυλακῆς μας.

Καὶ μᾶς θάχουν μέσα σὶν βατόρι καὶ μᾶς ξεπροτοδίζουν οἱ δικαί μας κ' οἱ φίλοι μας καὶ μᾶς εὐχονται καλὴν ἀντάμωση, κὶ ἀρχινάει τὸ ταξίδι, τὸ μακρινὸ ἢ τὸ κοντινὸ, ἀνάλογα μὲ τὸν καθένα μας.

Γιὰ πὸν ταξιδεύουμε; Πόσον καιρὸ θὰ κρατήσῃ τὸ ταξίδι μας; Ὁ Νόμος τὸ ξέρει.

Γιὰ τοὺς ὑποδίκους ἢ διώκεια τοῦ ταξιδιοῦ εἶναι ἀγνωστὴ. Μεθαύριο θὰν τὸ μάθουν. Μεθαύριο θὰν τὸ μάθουν πόσους μῆνες ἢ πόσα χρόνια θὰ κρατήσῃ τὸ ταξίδι τους. Σήμερα μόνο τὸ ὑποπενονται, τὸ ὑπολογίζουν. Μπορεῖ οἱ ὑπολογισμοὶ τους αὐτοὶ ν' ἀποδειχτοῦν λαθεμένοι, νὰ γλαστοῦν, κ' ἐκεῖ πὸν παρασιεῖσονται γιὰ ὀλιγόρονο τὸ ταξίδι τους, ν' ἀποφρασιεῖσονται πολίχρονο—καὶ κᾶποτε καὶ παντοτεινὸ ταξίδι.

Γιὰ μᾶς τοὺς καταδίκους ἀλλάζουν τὰ πράματα. Ἐμεῖς κοιμόμαστε καὶ ξεπνοῦμε ἦνοχοι. Τὴν ἔχομε πὰ πάρε τὴν ἀπόφαση. Τὸ ξέρουμε γιὰ πόσον καιρὸ θὰ ταξιδεύουμε καὶ καρτεροῦμε νὰ περάσει αὐ-

τὸς ὁ καιρὸς, καὶ μετροῦμε μὲ ἀγωνία τὶς ἡμέρες καὶ τὶς ὥρες, καὶ ἀπὸ τὸ κατώτερον ἐξετάζουμε νύχτα μέσα τὸν βροχότοπο γὰρ νὰ ξεχωρίσουμε σὴν βάρη του κανένα σημάδι γνώριμο, πὸν νὰ μᾶς προμηγᾶει πὸς ὑγώνουμε σὴν χαρούμενα ἀκρογιάλια μας, ὅπου δ' ἀκροβοιήσει τὸ βατόρι καὶ θάρσῶν οἱ βάρκες νὰ μᾶς πάρον ἀπ' αὐτὸ καὶ νὰ μᾶς φέρονε σὴν σπιτάκια μας.

Η ΣΚΙΑ

Συνεπιασμένος ὁ οὐρανός. Ὅλη τὴν ἡμέρα φιλόβορε καὶ ἡ νύχτα ψυχρή, τσουχηρό τὸ κρῶν.

Ὅχιώ ἐπάνω κάτω ἡ ὥρα. Στέκομαι μπρὸς σὸ μεγάλο παράθυρο, τὸ ὀρθάνοιχτο, μὰ καὶ τὸ σιδερόφραχτο, καὶ μουρουρίζω τοὺς στίχους:

Τώρα θέλω ν' ἀνοίξω
βαρεῖς πόρτες. Κλειδιά!
Τὰ κρατῶ. Μὲ προσμένον
θησαυροὶ καὶ ἀγαθά!

Θέλω ν' ἀνοίξω βαρεῖς πόρτες, μὰ τὰ κλειδιά δὲν τὰ κρατῶ ἐγώ. Τὰ κρατοῦν οἱ δεμοφύλακες. Κι ὡς τόσο ἐγὼ ξεγελιέμαι. Ἐπιμένω νὰ ξεγελιέμαι. Καὶ συγχολῶ τοὺς στίχους.

Ὁ ἠλεκτρικὸς περνάει, ὀλίγα μέτρα πρὸ πέρα ἀπὸ τὸ παράθυρό μου, κατάγυτος, μὲ γληγοράδα ἀστραπῆς. Ἐλεύτερος ἀνθρώπος σ' ἐλεύτερα ἀκρογιάλια φέρει. Τὰ φῶτα τοῦ Φαλήρου καὶ τοῦ Πειραιῶς, σὰν παραστροιωμένα ἀστεράκια μού φαίνονται. Ὁ Ἀπικὸς ἐλαιώνας, μέσα στὴ σκοτεινιά τῆς νύχτας, δὲ μὲ συγκινεῖ καθόλου. Σκεδὸν δὲν τὸν βλέπω. Μοῦ φαίνεται καὶ αὐτὸς φυλακισμένος, σὰν καὶ μένα, γιὰ ἔγκλημα οκοιμότητος.

Βλέπω μόνο τὰ φῶτα. Μὰ καὶ τὰ φῶτα σὲ λίγο μὲ κοιμᾶζουν. Γιὰ νὰ ξεκουρασῶ ῥίχνω τὰ μάτια μὸν σὸν ἀλόγερὸ τῆς φυλακῆς, μὲ τοὺς ψηλοὺς τοὺς τοίχους, πὸν ἀπλώνεται κάτω ἀπὸ τὸ παράθυρο. Κάτι κινεῖται μέσα στὴν ἐρημικὴ ἀσπὴ. Μιὰ σκιά. Καὶ κινεῖται μὲ βαρὺ καὶ θραδὺ βῆμα. Καὶ μιὰ ἄλλη σκιά, λίγο πρὸ πίσω, τὴν ἀκολουθεῖ μὲ τὸ ἴδιο βῆμα.

Ἡ πρώτη σκιά εἶναι ὁ ἀνθρώπος, πὸν ἔχει καταδικασεῖ σὲ «αὐστηρὰν ἀπομόνωσιν», πὸν περνάει 23 1)2 ὥρες τὸ μερονύχτιο σ' ἓνα στενόχωρο κελλὶ κατὰκλειστο καὶ κατὰμονος καὶ πὸν τοῦ ἐπιτρέπεται μισὴ ὥρα, διὰν οἱ ἄλλοι φυλακισμένοι κλειστοῦν σὴν δωμάτια τους, νὰ περπατήσῃ στὴν ἀσπὴ καὶ νὰ ἀναπνεύσῃ καθαρὸν ἀέρα. Καὶ ἡ ἄλλη σκιά, εἶναι ἡ σκιά τοῦ δεμοφύλακα.

Καὶ περπατοῦν οἱ δὺ σκιῆς ἐπάνω κάτω στὴν ἀσπὴ, μὲ τὸ ἴδιο βαρὺ καὶ θραδὺ βῆμα, σοβαροὶ καὶ ἀμίλητοι καὶ ἀγοῦ τὸ χορτάσω καὶ αὐτὸ τὸ θέαμα, πληγαίνω νὰ κοιμηθῶ, ἐδλογώντας τὸ μεγαλοδύναμο πὸν μ' ἔχει ἀπαλλάξει, ἕως τὴν ὥρα, ἀπὸ τὴν ἀνθρώπινη αὐτὴ θηρωδία πὸν λέγεται «αὐστηρὰ ἀπομόνωσις».

Ο ΜΑΧΑΛΑΣ ΜΑΣ

Ἔμμαστε φυλακισμένοι σὸ ἀπάνω πάτωμα, τὸ ἀριστοκρατικὸ, τὸ προνομιακὸ, πὸν νὰναι προσορισμένο γιὰ τοὺς καλοὺς καλοὺς, μαθῆς, γιὰ τοὺς «ἐν τέλει»,

ἐπιστήμονες, ἀξιωματικούς, δημοσιογράφους κτλ.

Τὸ δωμάτιο τὸ δικό μου—μυσοδικό μου, γιὰ τὶ ἄλλο τὸ μισὸ ἀνήκει σὸν ἀφεντιάθρωπο γιαιρό, τὸν ἄλλοτε πρόεδρο τοῦ «Συλλόγου τῶν Ἀδριαλάκτων Φιλελευθέρων», φεῦ! — εἶναι τὶ ἀκρινὸ πρὸς τὶ ἀριστερά, οἰμὰ σὸ παράθυρο ἀπ' ὅπου φαίνεται ἡ Καλλιθέα, τὸ Φάληρο, καὶ ἄλλα πολλὰ, εἶναι ὁ ἀριθ. 3, μὰ ἔχει καὶ ξεχωριστὸ ὄνομα, «Σύλλογος ἀδιστάκτων φιλελευθέρων» βαφτίστηκε—γιατὶ διὰ τὰ δωμάτια μας ἐδῶ ἐπάνω τᾶχουμε σαρκαστικώτατα βαφτισμένα.

Ἀ.χ. τὸ πλαινό μου, τὸν ἀριθ. 2, τᾶχουμε βαφτίσει «Πολιτικὸ γραφεῖο», γιὰ τὸ Ἰθθαῖος δικηγόρος πὸν κάθεται μέσα μὲ τὸν Καλαματιανὸ ἀξιωματικὸ, βλο καὶ πολιτικολογοῦν, καὶ κεῖ μέσα, σὸ δωμάτιο αὐτὸ, μαζεύονται καὶ οἱ ἄλλοι, οἱ ὀμόφρονες τους, καὶ σχολιάζον τὰ πολιτικὰ νέα πὸν διαβάζον στὶς ἐφημερίδες. Ὁ ἀριθμὸς 1 λέγεται «Ἀχαναγορά», γιὰ τὸ ἔχει δέκα κρεβάτια καὶ ἰσαριθμὸς ἀνθρώπους μὲ ἰσάριθμα ἐπαγγέλματα, γόδοτα, ἰδιοτροπίες καὶ φρονήματα. Τὸ ἀντικρὸν τοῦ, ὁ ἀριθ. 6, εἶναι τὸ «Πατριαρχεῖο», πὸν κατοικεῖ σ' αὐτὸ ὁ Δήμαρχος Καβάλλας καὶ ἓνας εὐγενικότατος γιαιρὸς ἀπὸ τὴ Λαμία. Τὸ πλαινό τοῦ, ἀριθ. 5, εἶναι τὸ «Γενικὸ Ἐπιτελεῖο», γιὰ τὸ ἐκεῖ μέσα φιλοξενοῦνται ἀξιωματικοὶ τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θάλασσας, πὸν καταστρώνον σκέδια πὸς θὰ πάχουμε τὴν Πόλη καὶ πὸς θὰ θυόουμε ἀπὸ τὴ φυλακῆ. Κι ὁ ἀριθ. 4, τὸ ἀντικρὸν μας δωμάτιο, εἶναι τὸ «Ἀρχηγεῖο τῆς Χωροφυλακῆς», γιὰ τὸ κάθονται σ' αὐτὸ δὺ ἀξιωματικοὶ τῆς χωροφυλακῆς καὶ ἓνας γιαιρὸς στρατιωτικὸς.

Ἔχουμε, βλέπετε, καὶ ἐμεῖς, οἱ προσωρινὰ ἐξόριστοι τῆς κοινωνίας, τὸ μαχαλᾶ μας ἐδῶ ἐπάνω, καὶ ἔτσι σκοτώνουμε τὴ μονοτονία μας. Τὰ παιδιά παιζει, μὰ καὶ οἱ φυλακισμένοι τὸ ἴδιο κάνουμε, εὐτυχῶς.

Φυλακὲς Συγγροῦ, Μόρτης τ.β. 1919.

Δ. Π. ΤΑΓΚΟΠΟΥΛΟΣ

Σ' αὐτὸν τὸν κόσμον δὺ μόνον τραγωδίες ὑπάρχουν: Ἡ μιὰ εἶναι νὰ μὴν ἀποχτήσῃ κανεὶς κείνο πὸν ἐπιθυμεῖ, καὶ ἡ ἄλλη νὰ τὸ ἀποχτήσῃ. Ἡ τελευταία εἶναι ἡ πολὺ χειρότερη—αὐτὴ ἡ τελευταία εἶναι πραγματικὴ τραγωδία.

ΟΣΚΑΡ ΟΥΑΙΛΔ

Κάθε ἀδικία μᾶς κλονίζει τὴν ἐμπιστοσύνη πὸν στήρῖζουμε σὸν ἑαυτὸ μας καὶ σὸ πεπρωμένο.

ΜΑΤΙΡΛΙΓΚ

Καιμὰ δύναμη τοῦ Κόσμου δὲν ξεθυμαίνει περισσότερο ἀπὸ μιὰ ἰδέα πὸν κατεβαίνει στὴν καθημερινὴ ζωῆ.

ΜΑΤΙΡΛΙΓΚ

Ἡ Βία τὴν κάθε εὐγενικὴ καὶ ἀγνή καρδιὰν ἀγριεύει.

Τὸ Δίκαιο μόνον ὁ κακὸς λεύτερα δὲ γυρεύει.

ΤΕΓΚΝΕΡ